

Inwerkingtreding Omgevingswet per 1 juli 2022

De Omgevingswet is een omvangrijk, complex en innovatief wetgevingsproces waarmee we de grote maatschappelijke opgaven op het fysieke domein, zoals de energietransitie en de woningbouwopgave, in samenhang kunnen aanpakken. We willen van start met de Omgevingswet om de doelen van de wet te kunnen gaan realiseren. Echter, de start moet verantwoord zijn en plaatsvinden op het moment dat er een werkend stelsel is. Tijdens het Bestuurlijk Overleg van 26 mei is besloten om de Omgevingswet een half jaar later in werking te laten treden per 1 juli 2022. Deze extra tijd is hard nodig voor een verantwoorde start met een werkend stelsel.

Opties inwerkingtreding

Tijdens het Bestuurlijk Overleg van 21 april jl. is de stand van zaken van de implementatie Omgevingswet besproken. Er is toen besloten om drie opties voor inwerkingtreding uit te werken: 1 januari, 1 april en 1 juli 2022. Op welke datum kan de wet verantwoord in werking treden? Onder verantwoorde inwerkingtreding verstaan we:

- Dienstverlening aan burgers en ondernemers blijft op peil.
- Primaire processen bij gemeenten kunnen ongehinderd voort: zowel planvorming voor gebiedsontwikkeling als vergunningverlening.
- Van start met een werkend stelsel, eventueel met tijdelijke maatregelen.

Werkend stelsel

Het stelsel werkend krijgen betekent:

- De laatste wetsinhoudelijke issues oplossen zoals de aanvullingsregelingen geluid en bodem, en issues rondom het basistakenpakket en externe veiligheid.
- Het DSO-LV begin oktober 2021 gereed en werkend krijgen voor de laatste aansluitingen en grootschalig oefenen.
- Netto zes maanden oefentijd met het hele stelsel en eigen content:
 - Netto zes maanden oefentijd = bruto negen maanden doorlooptijd.
 - Verschil bruto – netto oefentijd is release/deployment, onderhoud, uitval, het oplossen van storingen en de overgang van pre- naar productieomgeving.
 - De inschatting is dat zes maanden oefentijd met hele stelsel en eigen content voldoende is in aanvulling op de mogelijkheid om nu al te oefenen met onderdelen van het stelsel en oefencontent.

Verantwoorde inwerkingtreding

Bij de uitwerking van de drie scenario's is gekeken naar het moment waarop de wet verantwoord in werking kan treden, zodat er voldoende tijd genomen wordt om het stelsel werkend te krijgen, maar ook niet meer extra tijd dan nodig. Daaruit is gebleken dat 1 juli de eerste mogelijke datum is om de Omgevingswet verantwoord in werking te laten treden.

Collectieve voorwaarden

Het werkend krijgen van het stelsel van de Omgevingswet is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, omdat partijen van elkaar én van derden afhankelijk zijn bij het werken in ketens. Daarom zijn er een aantal 'collectieve' voorwaarden opgesteld:

- Voldoende oefen/inregeltijd met het hele stelsel en eigen content: 6 maanden netto oefentijd = 9 maanden bruto doorlooptijd.
- DSO-LV voor inwerkingtreding uiterlijk Q3 2021 gereed, werkend en voldoende robuust om grootschalig te oefenen.
- Gemeenten die dat willen, zijn uiterlijk eind Q3 2021 aangesloten.
- Tijdelijke alternatieve maatregelen (TAMs) een half jaar voor inwerkingtreding gereed en ingeregeld om mee te oefenen.
- Stedenbouwkundige bureaus zijn betrokken en kunnen oefenen.
- Juridische raadpleegbaarheid van (wijzigings)besluiten via viewer uiterlijk 1 kwartaal voor inwerkingtreding voor alle partijen werkbaar.

- Afspraken over de interbestuurlijke acceptatietesten (IBAT) voldaan.
- Voldoende financiële middelen beschikbaar.

Financiën

- Een latere inwerkingtreding van de Omgevingswet brengt extra kosten met zich mee voor bevoegd gezagen. Tijdens de eerste financiële evaluatie in 2022 wordt gekeken welke extra kosten de nieuwe inwerkingtredingsdatum met zich heeft meegebracht voor overheden.
- In het Bestuurlijk Overleg is het uitgangspunt overeengekomen dat de Omgevingswet budgetneutraal moet kunnen worden ingevoerd in een periode van tien jaar.
- Het rijk en de bestuurlijke partners hebben afgesproken dat zij in interbestuurlijk verband zullen zoeken naar oplossingen voor financiële knelpunten en dat financiële compensatie daarbij een optie is. Daar zijn op dit moment geen nadere toezeggingen op gedaan vanwege de demissionaire status van het kabinet.
- Het Integraal Financieel Beeld vormt de start van het monitoringsproces richting de drie interbestuurlijk afgesproken financiële evaluaties van de stelselherziening in 2022, 2023 en 2027.
- Daarnaast is interbestuurlijk herbevestigd dat er voldoende middelen beschikbaar moeten zijn voor afbouw, doorontwikkeling en uitbouw van DSO om de bestuurlijke eindambitie van “scenario 3” te realiseren.

Het vervolg

- Het Bestuurlijk Overleg heeft de opdracht gegeven om het proces uit te werken tot nieuwe inwerkingtredingsdatum: met alle partijen die een rol spelen bij het realiseren van de collectieve voorwaarden, zoals softwareleveranciers, stedenbouwkundige bureaus en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven als initiatiefnemer.
- Er komt een plan van aanpak voor moment van inwerkingtreding: 1 juli 2022 is een lastige datum voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk: in het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen en lopende het jaar. Wij hebben BZK om ondersteuning en hulp gevraagd bij inwerkingtreding. Dat kan bijvoorbeeld bestaan uit een transitieteam dat beschikbaar is om knelpunten (wetsinhoudelijk en digitaal) op te lossen op het moment dat die zich voordoen.
- In juni, september en oktober vinden volgende bestuurlijke overleggen plaats om intensief en nauwgezet vinger aan de pols te houden.

Invoering Wkb

De invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is gekoppeld aan de invoering van de Omgevingswet. De inwerkingtreding van de Wkb schuift dus ook naar 1 juli 2022.